ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2006. június 29. [1]

1. A Bizottság által Spanyolország ellen az EK 226. cikk alapján indított jelen eljárásban a Bizottság annak megállapítását kérte, hogy Spanyolország nem megfelelően ültette át a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló, 1992. november 19-i 92/100/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: az irányelv) 1. és 5. cikkét [2].

Az irányelv

2. Az irányelv célja a bérlet és a haszonkölcsön területén a szerzői jogi művek és szomszédos [3] jogi teljesítmények [4] tagállamok által biztosított jogi védelmével kapcsolatos különbségek megszüntetése. Az irányelv különösen előírja, hogy a tagállamok biztosítsák a bérbeadás és haszonkölcsönbe adás jogát a jogosultak meghatározott körének.

3. Az irányelv hetedik preambulumbekezdése a következőképpen rendelkezik:

„[...] mivel a szerzők és előadóművészek alkotó és művészi tevékenysége megkívánja, hogy további alkotó és művészi tevékenységük biztosítása érdekében megfelelő jövedelmük legyen; mivel a hangfelvételek és filmek előállításához szükséges ráfordítások különösen jelentősek és kockázatosak; mivel e jövedelem és a ráfordítás megtérülésének lehetősége csak akkor biztosítható hatékonyan, ha a jogosultak megfelelő jogi védelemben részesülnek".

1 – Eredeti nyelv: angol.

2 – HL 1992. L 346., 61. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 120. oldal.

3 – A közösségi jog alkalmazásában a szerzői jog fogalma (droit d'auteur) a szerzőnek, zeneszerzőnek, művésznek stb. biztosított kizárólagos jogokat foglalja magában, míg a szomszédos jogok fogalma (droits voisins) körébe az előadóművészeknek (zenészek, színészek stb.) és a művészeti vállalkozóknak (kiadók, filmelőállítók stb.) biztosított hasonló jogok tartoznak. A tömörség kedvéért azonban egyszerűen „szerzői jogi művekre" fogok hivatkozni az irányelv által használt nehézkesebb terminológia, nevezetesen a „szerzői jogi művek és a szomszédos jogi teljesítmények" kifejezés helyett, mivel a jelen esetben a megkülönböztetésnek semmi jelentősége nincs.

4 – Első preambulumbekezdés.

4. Az irányelv 1. cikkének (1) bekezdése azt követeli meg, hogy a tagállamok biztosítsák a jogot a szerzői jogi védelemben részesülő művek eredeti vagy többszörözött példányai bérbeadásának és haszonkölcsönbe adásának engedélyezésére, illetve megtiltására, az irányelv „2. cikk[ében] meghatározott[ak]" szerint.

5. Az irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében „»bérbeadás« a határozott időre történő használatba adás közvetlen vagy közvetett gazdasági vagy kereskedelmi előny érdekében". Az irányelv 1. cikkének (3) bekezdése értelmében „»haszonkölcsönbe adás« a közönség számára nyitva álló intézmény útján határozott időre történő használatba adás, amely sem közvetlenül, sem közvetetten nem irányul gazdasági vagy kereskedelmi előny szerzésére".

6. Az irányelv 2. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„A bérbeadás és haszonkölcsönbe adás engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos joga megilleti:

– a szerzőt, műve eredeti vagy többszörözött példányainak tekintetében,

– az előadóművészt, előadásának rögzítése tekintetében,

– a hangfelvétel-előállítót, hangfelvételei tekintetében,

– a film első rögzítésének előállítóját, filmje eredeti és többszörözött példányai tekintetében. Ezen irányelv alkalmazásában »film« a hanggal kísért vagy hang nélküli filmalkotás, audiovizuális mű vagy mozgókép."

7. Az irányelv 5. cikkének vonatkozó rendelkezései kimondják:

„(1) A tagállamok a nyilvános haszonkölcsönbe adás tekintetében kivételeket határozhatnak meg az 1. cikkben foglalt kizárólagos jog alól, amennyiben legalább a szerzők e haszonkölcsönbe adás ellenében díjazásban részesülnek. A tagállamok szabadon, kultúrpolitikai célkitűzéseiknek megfelelően határozhatják meg e díjazás mértékét.

[...]

(3) A tagállamok az intézmények bizonyos kategóriáit mentesíthetik az (1) [... bekezdésben] foglalt díjfizetési kötelezettség alól.

[...]"

8. Az irányelv 15. cikkének (1) bekezdése azt írta elő a tagállamok számára, hogy legkésőbb 1994. július 1-jéig ültessék át az irányelvet.

A vonatkozó nemzeti szabályozás

9. A jelen ügy tárgyát képező spanyol jogszabály a Texto refundido de la Ley de Propiedad Intelectual (a szerzői jogi törvény egységes szerkezetű változata, a továbbiakban: LPI).

10. Az LPI 17. cikke a szerzőnek kizárólagos jogot biztosít műve hasznosítására, így többek között terjesztésére is.

11. Az LPI 19. cikkének (1) bekezdése szerint a terjesztés magában foglalja a haszonkölcsönbe adást.

12. Az LPI 19. cikkének (3) bekezdése kimondja:

„»Bérbeadás« a mű eredeti vagy többszörözött példánya használatának közvetlen vagy közvetett gazdasági vagy kereskedelmi haszon fejében, korlátozott időre történő rendelkezésre bocsátása.

Nem tartozik a bérbeadás fogalmába a kiállítás céljára történő rendelkezésre bocsátás, a nyilvánossághoz hang- vagy audiovizuális felvétel útján történő közvetítés, még kivonatos formában sem, valamint a helyszíni felhasználásra történő rendelkezésre bocsátás."

13. Az LPI 19. cikke (4) bekezdésének első és harmadik albekezdése kimondja:

„»Haszonkölcsönbe adás« a mű eredeti vagy többszörözött példánya használatának közvetlen vagy közvetett gazdasági vagy kereskedelmi haszon nélkül, korlátozott időre történő rendelkezésre bocsátása, a nyilvánosság számára hozzáférhető intézményeken keresztül.

[...]

Nem tartozik a haszonkölcsönbe adás fogalmába a 3. cikk (2) bekezdésében említett, valamint a nyilvánosság számára hozzáférhető intézmények között végbement művelet."

14. A 17. és 19. cikk által biztosított kizárólagos haszonkölcsönzési jog alól az LPI 37. cikkének (2) bekezdése a következő kivételt állapítja meg:

„[...] a nyilvános vagy közcélú kulturális, tudományos vagy oktatási jellegű, nonprofit szervezet vagy a spanyol oktatási rendszerbe tartozó intézmény felügyelete alá tartozó múzeumok, levéltárak, könyvtárak, dokumentációs központok, hangarchívumok vagy filmtárak a jogosult engedélye és díjazás fizetése nélkül jogosultak haszonkölcsönzésre."

Értékelés

15. A Bizottság előadja, hogy az irányelv 5. cikkének (3) bekezdése csak azt teszi lehetővé a tagállamok számára, hogy intézmények „bizonyos kategóriáit" mentesítsék az irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében egyébként előírt díjfizetés alól, amely utóbbi az 1. cikk által biztosított kizárólagos haszonkölcsönbe adási jog alóli kivételek meghatározásának ellenértéke. Az LPI 37. cikkének (2) bekezdése azonban valójában valamennyi haszonkölcsönbe adást mentesít, mind a szerzői engedély beszerzésének, mind a szerző részére történő díjfizetésnek a követelménye alól. E mentesítés eredményeképpen a szerző díjazásának a művek engedély nélküli haszonkölcsönbe adása esetén fennálló kötelezettsége csak akkor érvényesül, ha a kölcsönadó intézmény vagy 1) nyereségérdekelt magánszervezet, vagy 2) nonprofit, de nem közcélú kulturális, tudományos vagy oktatási jellegű magánszervezet. E két kategória terjedelme azonban oly mértékben korlátozott, hogy ésszerű kétség merül fel gyakorlati érvényesülésük tekintetében. Az első kategória kapcsán kevéssé valószínű, hogy valamely nyereségérdekelt szervezet ingyenes kölcsönzést végezne. Mivel a „közvetlen vagy közvetett gazdasági vagy kereskedelmi előny érdekében" történő használatba adás az irányelv alkalmazásában nem „haszonkölcsönbe adásnak", hanem „bérbeadásnak" minősül, nem vonatkozik rá az irányelv 5. cikkének (1) bekezdése. A második kategória kapcsán pedig valószínűtlen, hogy a nyilvános és nonprofit kölcsönzést végző múzeumok, levéltárak, könyvtárak, újság- és hangarchívumok, valamint filmtárak ne minősülnének közcélú kulturális, tudományos vagy oktatási jellegű szervezetnek.

16. A Bizottság arra a következtetésre jut, hogy bár az irányelv 5. cikkének (3) bekezdése

bekezdése széles mozgásteret enged a tagállamoknak a díjfizetési kötelezettség alól mentesülő intézményi kategóriák meghatározása tekintetében, nem jogosítja fel őket arra, hogy e kötelezettség alól valamennyi, vagy gyakorlatilag valamennyi intézményt mentesítsék. Az irányelv 5. cikkének (1) bekezdése alapján díjfizetési kötelezettséggel terhelt intézmények mindegyikének, vagy csaknem mindegyikének a „mentessége" válik általános szabállyá. Ezenfelül az ilyen mentesítés nem tekinthető csak „az intézmények bizonyos kategóriáira" [5] vonatkozónak. Mivel kivételről van szó, az irányelv 5. cikkének (3) bekezdését szigorúan kell értelmezni. Ha a tagállamok az egyébként díjfizetési kötelezettséggel terhelt összes, vagy majdnem összes intézményt mentesíthetnék e kötelezettség alól, akkor az irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében előírt kötelezettség értelmét vesztené.

17. Álláspontom szerint a Bizottság keresete megalapozott. Véleményem szerint az irányelv rendszeréből és céljaiból, valamint 5. cikke (3) bekezdésének szövegezéséből egyértelműen az következik, hogy a tagállamoknak nincs lehetőségük arra, hogy az egyébként az irányelv 5. cikke (1) bekezdésének hatálya alá eső intézmények gyakorlatilag minden kategóriáját mentesítsék a kötelezettség alól.

18. Mint arra a Bizottság helyesen rámutat, az irányelv egyik fő célja, hogy a szerzőknek alkotó tevékenységükért megfelelő jövedelmet biztosítson [6]. E céllal összhangban az irányelv 5. cikkének (1) bekezdése megkívánja, hogy a szerzők a műveik haszonkölcsönbe adásáért akkor is díjazásban részesüljenek, ha a tagállam korlátozza a szerzőknek a haszonkölcsönbe adás engedélyezésére vagy megtiltására vonatkozó kizárólagos jogát. Így bár az irányelv 5. cikkének (1) bekezdése kivételként jelenik meg, valójában ez a rendelkezés az egész irányelv elsődleges célját tükrözi, nevezetesen annak követelményét, hogy a szerzők az irányelv 1. és 2. cikkének megfelelő díjazásban részesüljenek.

19. Az irányelv 5. cikkének (3) bekezdése valódi kivételt határoz meg a díjazásra vonatkozó kötelezettség alól azáltal, hogy megengedi a tagállamoknak, hogy a díjfizetés alól „az intézmények bizonyos kategóriáit" mentesítsék. Ily módon a rendelkezést szigorúan kell értelmezni. Az irányelv 5. cikke (3) bekezdésének szövegezése egyértelműen azt sugallja, hogy a szóban forgó irányelv 5. cikkének (1) bekezdése alapján potenciálisan díjfizetési kötelezettséggel terhelt intézményeknek [7] csak korlátozott számú kategóriája mentesíthető e kötelezettség alól.

5 – A Bizottság a C-433/02. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2003. október 16-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-12191. o.) 20. pontjára hivatkozik.

6 – Lásd a fenti 3. pontban ismertetett hetedik preambulumbekezdést.

7 – Úgy tűnik, az irányelv 5. cikkének (3) bekezdése két tagállam aggályainak eloszlatása érdekében került beillesztésre, amelyek az oktatási intézmények könyvtárait és a nyilvános könyvtárakat ki kívánták zárni a nyilvános haszonkölcsönzési díjfizetési kötelezettség köréből; lásd J. Reinbothe és S. von Lewinski: *The EC Directive on Rental and Lending Rights and on Piracy*, 1993., 82. o.

Ez utóbbi megállapítás az irányelvnek nemcsak az angol nyelvű változatára érvényes, hanem mindazon nyelvi változatokra, amely nyelveken az irányelvet elfogadták, így a német, dán, spanyol, francia, görög, olasz, holland és portugál nyelvű változatokra [8].

20. Igaz, hogy a rendelkezés nem egyértelmű, mert a „bizonyos" szó jelentheti azt is, hogy „néhány, de nem az összes", és azt is, hogy „konkrétan meghatározott". Ha egy jogszabályi rendelkezés a tagállamokat olyan különleges intézkedések bevezetésére hatalmazza fel, amelyek „meggátolják az adókijátszás vagy az adóelkerülés »bizonyos« típusait", ez aligha jelentheti azt, hogy a tagállamok nem akadályozhatják meg az adókijátszás összes típusát [9].

21. A Bíróság azonban már világossá tette, hogy megszorítóan értelmezi az irányelv 5. cikkének (3) bekezdését, és kimondta, hogy „ha egy adott tagállamban fennálló körülmények nem teszik lehetővé az intézményi kategóriák közötti tényleges megkülönböztetést, úgy a szóban forgó díjfizetési kötelezettséget az összes érintett intézményre meg kell állapítani" [10].

22. Egyetértek a Bizottsággal abban, hogy egy kötelezettség alóli olyan mentesítés, amely gyakorlatilag mindazokat mentesíti, akik egyébként kötelezettek lennének, valójában nem mentesít az adott kötelezettség alól, hanem megszünteti azt. A jelen ügyben Spanyolország meg sem kísérelte érdemben tagadni, hogy mentesítéseinek köre gyakorlatilag egybeesik azon intézményi kategóriákkal, amelyek egyébként kötelesek lennének díjat fizetni [11]. Ehelyett számos érvet hozott fel, amelyek nézete szerint megalapozzák jogalkotói döntését.

23. Spanyolország első érve szerint a Bizottság nem bizonyította, hogy az LPI 37. cikkének (2) bekezdése által előírt mentesítés a belső piacon belüli verseny torzulását idézné elő. Ellenkezőleg: a Bizottság a haszonköl-

8 – A megfelelő kifejezések: „certain categories", „bepaalde categorieën", „visse kategorier", „certaines catégories", „bestimmte Kategorien", „ορισμένες κατηγορίες", „alcune categorie", „determinadas categorias" és „determinadas categorías".

9 – Lásd Jacobs főtanácsnok C-144/94. sz. Italittica-ügyre vonatkozó indítványának (1995. október 26-án hozott ítélet, EBHT 1995., I-3653. o.) 17. pontját.

10 – A fenti 5. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet 20. pontja.

11 – Spanyolország (mindenféle bizonyíték felmutatása nélkül) azt állítja ellenkérelmében, hogy az utóbbi időben magánszervezetek nyilvános könyvtárakat hoztak létre, és az őket tulajdonló szervezeteket semmi nem gátolja abban, hogy a díjigénnyel fellépő szerzőknek díjat fizessenek. Az ellenkérelem egy későbbi pontjában azonban azt állítja, hogy Spanyolországban a magánkezdeményezések nem járultak jelentősen hozzá a nyilvánosság számára nyitva álló közcélú intézmények létrehozásához, így ezt a hiányt az állami hatóságoknak kellett pótolniuk.

csönzési jogról szóló 2002-es jelentésében [12] előadta, hogy – legalábbis a jelentés elkészítésekor – nem voltak egyértelmű jelei annak, hogy a haszonkölcsönzési jog irányelv általi, viszonylagosan alacsony fokú harmonizálása jelentősen negatív hatást gyakorolna a jogosultak gazdasági érdekeire vagy a belső piac megfelelő működésére. Azt sem mutatta be a Bizottság, hogy a mentesítés LPI által meghatározott alkalmazási köre Spanyolországban ahhoz vezetett volna, hogy a szerzők nem jutottak elegendő bevételhez, és ez megakadályozta őket a további alkotói munkában.

24. Egyetértek a Bizottsággal abban, hogy az állítólagos jogsértés bizonyításához nem kell igazolni sem azt, hogy az LPI 37. cikkének (2) bekezdésében foglalt mentesítés megfosztaná a szerzőket a megfelelő jövedelemtől, sem azt, hogy torzítaná a versenyt a belső piacon belül. A kötelezettségszegési eljárások azon a tárgyilagos megállapításon alapulnak, hogy egy tagállam nem teljesítette kötelezettségét [13]. Nincs szükség tényleges károsodás bizonyítására. Az irányelv 5. cikkének (1) bekezdése által előírt díjfizetési kötelezettség mindig irányadó, tekintet nélkül arra, hogy adott esetben az szükséges-e a szerzők „megfelelő jövedelmének" biztosításához, valamint tekintet nélkül a versenyre gyakorolt azon különleges hatásokra, amelyek a díjfizetés konkrét esetben történő elmaradásából következhetnének [14]. Ehhez hasonlóan, az irányelv 5. cikkének (3) bekezdésében foglalt kivétel mindig megköveteli, hogy a díjfizetési kötelezettség alóli mentesítés „bizonyos intézményekre" korlátozódjék, tekintet nélkül arra, hogy az adott korlátozás szükséges-e a konkrét esetben a szerzők „megfelelő jövedelmének" biztosításához, valamint tekintet nélkül a versenyre gyakorolt azon különleges hatásokra, amelyek azon díjfizetés elmaradásából következhetnének, amelyet egyébként egy adott intézmény nyújtott volna.

25. Ezenfelül úgy tűnik Spanyolország álláspontja az, hogy a díjazás követelménye valamilyen módon félretehető, ha bizonyítják, hogy a szerzők már elegendő jövedelemhez jutottak, így a díjazás elmaradása nem akadályozza őket további alkotói munkájuk végzésében. Ez az érv azonban téves értelmezésen alapul, figyelemmel a nyilvános haszonkölcsönzési jog természetére és céljára. Bár igaz, hogy a szerzők többszörözési és terjesztési jogaikból már jövedelemhez jutnak, ebben a jövedelemben nem jelennek meg azok a könyvek, amelyeket nem eladtak, hanem kikölcsönöztek [15]. Természetesen igaz, hogy aki nyilvános könyvtárból könyvet kölcsönöz (vagy azt a helyszínen olvassa),

12 – A Bizottság 2002. szeptember 12-i jelentése a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és a Gazdasági és Szociális Bizottságnak a haszonkölcsönzési jogról az Európai Unióban, (COM(2002) 502 végleges), 5.1. pont (a továbbiakban: a 2002-es jelentés).

13 – Lásd különösen a C-140/00. sz., Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben 2002. november 14-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-10379. o.) 34. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

14 – Lásd a Bíróság előtt folyamatban lévő, C-53/05. és a C-61/05. sz., Bizottság kontra Portugália egyesített ügyekre vonatkozó 2006. április 4-én előterjesztett indítványom 46. és 47. pontját annak magyarázatául, hogy a nyilvános haszonkölcsönzési jogról való rendelkezés elmaradása milyen hatással lehet a belső piacra.

15 – A könyvek példáját használom, de a nyilvános haszonkölcsönzési jog nyilvánvalóan vonatkozhat előadóművészi teljesítményt rögzítő hangfelvételekre vagy videofelvételekre is, továbbá filmek vagy egyéb audiovizuális művek másolataira is (bár a videofelvételeket talán inkább adják bérbe, mint haszonkölcsönbe).

nem feltétlenül vásárolna meg minden egyes kikölcsönzött könyvet e lehetőség hiányában. Létezik azonban egy általános minta [16]. Az irányelv mindenesetre határozott szabályozási döntést jelenít meg mind a kizárólagos haszonkölcsönzési jog, mind a díjazásra való jogosultság biztosítása tekintetében ott, ahol a tagállam e jog alól kivételt határozott meg.

26. Másodszor Spanyolország arra hivatkozik, hogy a Bizottság félreértelmezi az LPI 37. cikkének (2) bekezdésében foglalt mentesítés hatókörét, amely nem aszerint tesz különbséget, hogy a kölcsönzés haszonszerzésre irányul vagy sem, hanem aszerint, hogy a haszonkölcsönbe adó intézmény egy közcélú kulturális, tudományos vagy oktatási nonprofit testülethez *tartozik-e*. Spanyolország érvelése szerint lehetséges az, hogy bizonyos nyilvános haszonkölcsönzést végző intézmények nem mentesülnek a díjfizetési kötelezettség alól, és lehetséges olyan nyereségérdekelt magánszervezet, amely haszonkölcsönzést végző nonprofit intézménynek a tulajdonosa.

27. Szintén egyetértek a Bizottsággal abban, hogy a díjfizetési kötelezettség fennállása nem függhet a haszonkölcsönbe adó által választott jogi formától. Spanyolország mindenesetre nem mutatott fel az érvelését alátámasztó bizonyítékokat.

28. Végül Spanyolország hivatkozik a Bizottság 2002-es jelentésében [17] írottakra, amely szerint „az [irányelv] 5. cikk[e] azt a kompromisszumot tükrözi, amelyet akkor egyrészről a belső piac szükségleteinek való megfelelés, másrészről a tagállamok e téren fennálló, eltérő hagyományainak figyelembevétele között sikerült találni". Spanyolország szerint ebből az következik, hogy az irányelv 5. cikkének (3) bekezdése által megengedett mentességek köre addig terjedhet, ameddig az a kulturális hagyományok fenntartásához vagy ápolásához szükséges. A tagállamok széleskörű szabadsága ahhoz vezethet, hogy csak nagyon korlátozott vagy jelképes díjazást ismernek el, vagy akár egyáltalán nem ismerik el azt. Spanyolország megjegyzi, hogy a Bizottság a 2002-es jelentésében kimondta: „bizonyos feltételek mellett [az irányelv 5. cikke] lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a kizárólagos jogot díjazási joggal váltsák fel, vagy egyáltalán ne állapítsanak meg díjazást" [18]. A jelen ügyben Spanyolország arra hivatkozik, hogy a kulturális célok megvalósítása előnyt élvez a szerzők megfelelő jövedelemhez juttatásának céljával szemben. A spanyol jogalkotó figyelembe

16 – Lásd a bérleti jogról, haszonkölcsönzési jogról és a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló tanácsi irányelv eredeti javaslatához fűzött, 1991. január 24-i magyarázó jelentés (COM(90) 586, végleges) 44. pontját, amelyet a fenti 14. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyre vonatkozó indítványom 46. pontjában ismertettem. Lásd még a fenti 12. lábjegyzetben hivatkozott 2002-es bizottsági jelentés 2. pontját.

17 – A 12. lábjegyzetben hivatkozott jelentés 3.3. pontja.

18 – Uo.

vette azt a tényt, hogy a nyilvános könyvtárak használata Spanyolországban jóval az uniós átlag alatt van.

29. Álláspontom szerint azonban az irányelv 5. cikke (1) bekezdésének első mondata által a szerzők díjazása vonatkozásában előírt kötelezettség értelmét vesztené, ha a második mondat értelmében a tagállamok nullára állíthatnák a díjazás szintjét. Az említett irányelv 5. cikke (1) bekezdésének második mondata megengedi a tagállamoknak, hogy az első mondat által megkívánt díjazás szintjét „kultúrpolitikai célkitűzéseiknek megfelelően" módosítsák. Nem jogosítja fel azonban őket arra, hogy a díjazás mértékét a „nulla" szintjén állapítsák meg. A díjazás fogalmából következik, hogy a szerzők által kapott díjazásnak alkotói erőfeszítéseik megfelelő ellenértékét kell jelentenie.

30. Hasonlóképpen, ha a tagállamok a haszonkölcsönzést végző intézmények valamennyi kategóriájára nulla díjazást állapíthatnának meg, értelmetlen lett volna az irányelv 5. cikke (3) bekezdésében azt kimondani, hogy a díjfizetési kötelezettség alól csak „bizonyos" intézmények mentesíthetők. Bár az említett 5. cikk (3) bekezdése széleskörű mérlegelési jogkört enged a tagállamoknak, ez a mentesség alá eső intézményi kategóriák meghatározására vonatkozik. Mint azt a fentiekben kifejtettem, ezek a kategóriák végeredményben nem fedhetik le a potenciálisan kötelezett intézmények teljes körét.

31. Tekintettel a (Bizottság) 2002-es jelentésében szereplő azon állításra, amely szerint a tagállamok „akár azt is megtehetik, hogy [...] egyáltalán nem állapítanak meg díjazást", e megállapítás szövegösszefüggése egyértelművé teszi, hogy az kifejezetten az irányelv 5. cikkének (3) bekezdése által a tagállamok részére megengedett lehetőségre utal, amely szerint „az intézmények bizonyos kategóriáit mentesíthetik a [...] díjfizetési kötelezettség alól". Az ily módon mentesített intézményi kategóriák (a meghatározás folytán) egyáltalán nem fognak díjazást fizetni. Jelen esetben azonban a kérdés az, hogy az irányelv 5. cikkének (3) bekezdésében írt eltérést hogyan kell értelmezni. Erre tekintettel úgy vélem, hogy a Bizottság 2002-es jelentésében foglalt állítás nem támasztja alá Spanyolország érvelését. Még inkább látható ez a Bizottság által a jelentés 3.4. pontjában [19] az 5. cikk (3) bekezdésével kapcsolatban írt megjegyzéssel összefüggésben. Mindenesetre még ha úgy tűnhet is, hogy a Bizottság állítása valamelyest megvilágítja a jelen ügyben a Bíróság előtt fekvő kérdést, az nem lehet több, mint annak kifejezése, hogy a Bizottság szerint a rendelkezést hogyan kell értelmezni. Ez, mint olyan, nem kötelező a Bíróságra.

19 – „Míg az [irányelv] 5. cikk[e] nagy rugalmasságot enged a tagállamoknak abban, hogy kivételeket állapítsanak meg a kizárólagos haszonkölcsönzési jog alól, valamilyen díjazást mindenképpen kell a szerzőknek juttatni. A tagállamok meghatározhatják a díjazás mértékét, de annak meg kell felelnie az irányelv alapját képező céloknak, valamint a szerzői jogi védelem általános céljainak. Az [irányelv] 5. cikkének (3) bekezdése alapján a tagállamok bizonyos intézményeket mentesíthetnek a díjfizetés alól, a mentesítés azonban nem vonatkozhat az összes intézményre."

Végkövetkeztetések

32. A fenti megállapításokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen határozzon:

(1) Mondja ki, hogy a Spanyol Királyság nem teljesítette a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló, 1992. november 19-i 92/100/EGK tanácsi irányelv 1. és 5. cikkében foglalt rendelkezéseiből eredő kötelezettségeit.

(2) Kötelezze a Spanyol Királyságot a költségek viselésére.